Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0420U101868

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-11-2020

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лахманюк Антоніна Миколаївна

2. Lakhmaniuk Antonina Mykolaivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 10.01.01

Назва наукової спеціальності: Українська література

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 27-10-2020

Спеціальність за освітою: «Українська мова і література»

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): К 58.053.02

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Тернопільський р-н., Тернопільська обл., 46027, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Тернопільський р-н., Тернопільська обл., 46027, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 17.07

Тема дисертації:

1. "Когнітивні аспекти малої прози Михайла Коцюбинського"

2. "The cognitive aspects of flash fiction by Mykhailo Kotsiubynskyi"

Реферат/анотація:

1. У дисертації досліджено малу прозу Михайла Коцюбинського з погляду когнітивної наратології. Наголошено, що когнітивна теорія аналізу пропонує таку поетапну концепцію для дослідження наративних текстів: нарація передбачає комунікацію, комунікація – сприймання, а сприймання – пізнання. Застосування пізнавального підходу сприяло виявленню читацьких естетичних реакцій та емоційних станів у текстах письменника. Виокремлено ефекти невирішеності (етюд «Цвіт яблуні»), невизначеності (етюд «Невідомий», новела «Intermezzo»), незавершеності (етюд «Лялечка»), розгубленості (новела «Дебют»), невпевненості (оповідання «Дорогою ціною»), а також ефект когнітивного дисонансу (новела «Що записано в книгу життя») та когнітивний ефект іронії (новели «Хвала життю» та «Подарунок на іменини»). Увагу до пізнавальних

аспектів тексту зустрічаємо ще в «Поетиці» Аристотеля, де зазначалося, що наратив є репрезентацією дій, котрі спрямовані на те, щоб викликати емоції. Сьогодні ж наратологічні дослідження набули особливої популярності. Зокрема, когнітивна наратологія акцентує свою увагу на дослідженні зв'язків між сприйняттям, мовою, знанням, пам'яттю і світом. Актуалізуючи ці зв'язки, читач перебуває у повній єдності з текстом і це дає йому змогу виявити свої стани. Когнітивна наратологія належить до постклясичної і є галуззю науки, котра працює над вирішенням таких питань: що є наративом, як когнітивні процеси допомагають розуміти наратив, що є основою наративних репрезентацій, які стани та реакції охоплюють читача при сприйманні наративного тексту (Д. Герман). Михайло Коцюбинський проявив себе як талановитий літератор з майстерністю художника та віртуозністю музиканта. Це засвідчує жанрове розмаїття малої прози письменника: оповідання, новела, казка, етюд, акварель, образок, нарис, шкіц. Письму автора притаманні такі ознаки: лаконічність вислову та довершеність кожної фрази; фіксація художніх деталей та їх смислове навантаження; психологізований пейзаж, особливо фрагментарний; синтез мистецтв: література-малярство, література-музика; моделювання прихованого підтексту, а відтак інтригування читача з метою створення естетичних ефектів. Доведено, що мала проза Михайла Коцюбинського – новаторський взірець емоційно збагаченої наративної структури. Теоретико-методологічною основою роботи стали наукові праці українських істориків та теоретиків літератури: В. Агеєвої, М. Грицюти, Н. Калениченко, П. Колесника, М. Костенко, Й. Куп'янського, Л. Мацевко-Бекерської, І. Папуші, М. Ткачука, О. Черненко тощо. Для з'ясування жанрово-стильових особливостей малої прози Михайла Коцюбинського використано дослідження І. Денисюка, О. Ковальчука, Ю. Кузнецова, Я. Поліщука. Огляд парадигм сучасної наратології здійснено на основі наукових студій Д. Германа, Ж. Женетта, В. Ізера, Р. Інґардена, А. Нюнінґа, Дж. Принса, П. Стоквела, М. Флудернік, Н. Фрая, В. Шміда, Г. Яуса та ін. Наукова новизна роботи полягає у тому, що вперше в українському літературознавстві здійснено аналіз малої прози Михайла Коцюбинського з погляду когнітивної наратології, а саме: простежено психологічно-емоційні стани персонажів та читача в текстах автора, виявлено естетичні ефекти в них. У ході дослідження удосконалено інтерпретаційну модель аналізу розповідних текстів з позиції пізнавальної теорії, вперше до когнітивного інструментарію введено поняття ефектів «невизначеності», «невирішеності», «незавершеності», «невпевненості», «розгубленості», «когнітивного ефекту іронії». Доведено, що наративна стратегія Михайла Коцюбинського є новаторською формою викладу. Теоретичне значення дослідження. Основні положення роботи сприяють поглибленню знань про теоретико-методологічні основи наратології в сучасному літературознавстві; допомагають зрозуміти специфіку когнітивної наратології; розкривають нові можливості когнітивного прочитання та осмислення художнього тексту; визначають шляхи трансформації наративного дискурсу малої прози Михайла Коцюбинського; обґрунтовують роль естетичних ефектів у структурі фрагментарних творів класика. Практичне значення одержаних результатів зумовлене можливістю їх використання при вивченні історії української літератури кінця XIX – початку XX ст., насамперед індивідуального стилю письменника. Матеріали дисертації можуть бути корисними для підготовки підручників, посібників чи вибіркових курсів про особливості когнітивного аналізу художніх текстів, для написання наукових праць з історії та теорії літератури, для читання лекційних курсів з історії української літератури кінця XIX – початку XX ст. Запропонована концепція може бути застосована для естетико-пізнавального аналізу художніх творів українського письменства. Ключові слова: наратологія, когнітивна наратологія, фрейм, скрипт, процес читання, естетичний ефект, невизначеність, незавершеність, етюд, читач, стиль, жанр, рецепція, імпресіонізм.

2. The research paper investigates the flash fiction by Mykhailo Kotsiubynskyi from the perspective of cognitive narratology. There is emphasized that cognitive theory of analysis offers the following step-by-step concept for the study of narrative texts: narration implies communication, communication implies perception and perception on its part implies cognition. The application of the cognitive approach facilitated the identification of readers'aesthetic reactions and emotional states in the writer's texts. It is defined such effects as unresolvedness (etude "Apple blossom", novella "Intermezzo"), uncertainty (etude "Unknown"), incompleteness (etude "Pupa"), astonishment (novella "Debut"), uncertainty (short story "With a high price"), cognitive dissonance (novella "What

is put down in the book of life") and cognitive effect of irony (novellas "The praise to the life", "The gift for a name-day"). The attention to the cognitive aspects of the text is paid in «Poetics» by Aristotle, which states that narrative is a representation of actions which are aimed to evoke emotions. Presently narratological studies have become extremely popular. In particular, cognitive narratology focuses on exploring the connections between perception, language, knowledge, memory and the world. By actualizing these connections, the reader is fully in tune with the text, so that it enables him or her to identify his or her state. Cognitive narratology belongs to postclassical one and is a branch of science that works on the following questions: What is narrative? How do cognitive processes help to interpret narrative? What is the basis of narrative representations? Which states and reactions does the reader experience during the perception of the narrative text (D. Herman)? Mykhailo Kotsiubynskyi presented himself as a talented writer with artist's skill and musician's virtuosity. It declares the genre variety of flash fiction of the writer. There are short story, novella, fairy tale, sketch, watercolor, so called obrazok (image) and skits. It is figured out some features which are inherent for the author's writing. We mentioned such traits as: concise expression and completeness of each phrase; revealing of fiction details and their semantics; psychological landscape, especially fragmentary and moody; synthesis of arts: literature-painting, literature-music; the ability to simulate an implied subtext and intrigue of the reader with the aim of creating aesthetic effects. It is proved that flash fiction by Mykhailo Kotsiubynskyi is a vivid sample of innovative and emotionally enriched narrative manner. The scientific novelty of a paper is that it is the first time in the history of Ukrainian literary criticism, when the analysis of flash fiction by Mykhailo Kotsiubynskyi was conducted from the point of view of cognitive narratology, namely: the psychological and emotional states of the characters and the reader in the author's texts were outlined, aesthetic effects were revealed in them. In the course of the research the interpretive model of analysis of narrative texts from the perspective of cognitive theory was improved, for the first time the concept of effects of "uncertainty", "indecision", "incompleteness", "uncertainty", "confusion", "cognitive effect of irony" was represented within cognitive tools. It is claimed that the narrative strategy of Mykhailo Kotsiubynskyi is an innovative textual representation, directed towards forming the desired effect in the recipient. The theoretical significance of the paper. The main statements of the work facilitate the deepening of knowledge about the theoretical and methodological basics of narratology in modern literary studies; contribute to the interpretation of the specifics of cognitive narratology; reveal new possibilities of cognitive reading and comprehension of the literary text; identify ways to transform the narrative discourse of flash fiction by Mykhailo Kotsiubynskyi; substantiate the role of aesthetic effects in the structure of fragmentary works of the classic writer. The Benefits of the Study is substantiated by the possibility of the use of obtained results in the study of the history of Ukrainian literature of the late XIX – early XX centuries, mainly it is connected with the individual style of the writer. The materials of the research work can be used in textbooks, manuals or elective courses on the features of cognitive analysis of literary texts, for writing scientific papers on the history and theory of literature, for lecturing on the history of Ukrainian literature of the late nineteenth - early twentieth century. The proposed concept can be used for aesthetic and cognitive analysis of works of art of Ukrainian literature. Key words: narratology, cognitive narratology, frame, script, reading process, aesthetic effect, uncertainty, incompleteness, sketch, reader, style, genre, reception, impressionism.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Папуша Ігор Володимирович

2. Papusha Ihor Volodymyrovych

Кваліфікація: к. філол. н., 10.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сірук Вікторія Григорівна

2. Siruk Viktoriia H.

Кваліфікація: к. філол. н., 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мацевко- Бекерська Лідія

2. Matsevko-Bekerska Lidiia Vasylivna

Кваліфікація: д. філол. н., 10.01.01, 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Ткачук Микола Платонович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Поплавська Наталія Миколаївна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Т.А.